

Universitetet i Oslo
Forskningsadministrativ avdeling
Boks 1072 Blindern

Fakultetssekretariatet
Postboks 1023 Blindern
0315 Oslo

Saksnr.: 06/6048

Telefon: 22 85 03 00

Dato: 12. februar 2007

Telefaks: 22 85 03 01

Web-adr.: www.tf.uio.no

Elektronisk kopi: Olaug Kristine Bringager

Tverrfakultære prioriteringer ved Det teologiske fakultet

Det teologiske fakultet oversender herved sitt innspill om sine tverrfakultære prioriteringer. Fakultetet har valgt å gjøre dette ved å samle seg om et forslag til en ny og offensiv tverrfakultær forskningssatsning på religion og religionsmøte ved Universitetet i Oslo. Fakultetet peker på en rekke grunner til at det bør tildeles en ledende rolle i en slike satsning ved UiO. Vi mener en slik satsning både er godt forankret i de mange tverrfakultære initiativ og samarbeidsrelasjoner fakultetet allerede er involvert i, og i de samfunnsmessige utfordringer UiO er forventet å gi en respons til.

Vi viser også til de to foregående innspill fra fakultetet i prosessen for faglig prioriteringer. I Fagpolitisk notat av 15.9.2006 pekte vi på forskning omkring religion i det offentlige rom som den sentrale satsningen. I innspillet av 14.12.2006 pekte vi på den samfunnsrelevans som religionsforskningen innbærer og hvorledes TFs forskningsmiljøet allerede har utviklet stor kompetanse for å svare på de samfunnsmessige utfordringene på dette området. I det notatet som her vedlegges går vi nå et skritt videre og skisserer hvordan religion og religionsmøtet må føre til en bred og offensiv tverrfakultær satsning. Avslutningsvis peker vi også på fakultets etikksatsning som skal videreføres.

I tråd med de planer som ble skissert ved oversendelsen av innspillet 14.12. 2006 vil fakultetet i de kommende månedene konsentrere seg om å utvikle de dokumenter som skal legges til grunn ved det planlagte fakultetsseminaret i Spania i slutten av april. Dette seminaret vil legge grunnlaget for det avsluttende innspillet til universitetsledelsen om de faglige prioriteringer ved Det teologiske fakultet.

Med hilsen

Trygve Wyller
Dekan

Dag Myhre-Nielsen
Fakultetsdirektør

Tverrfakultære prioriteringer ved Det teologiske fakultet

Forskere ved Det teologiske fakultet (TF) har tradisjonelt hatt et omfattende samarbeid med forskere fra andre fakulteter ved UiO, både innen historiske, filologiske, filosofiske, samfunnsvitenskapelige, juridiske og helsevitenskapelige disipliner. TF ønsker i kommende periode å utvikle slike samarbeidsrelasjoner til å bli mer markante og godt forankrede tverrfakultære aktiviteter. Vi mener vi er et fakultet med bred og godt internasjonalt forankret kompetanse innenfor historiske, etiske og samtidsorienterte religionsstudier med særlig vekt på kristendommen. I mange generasjoner har det pågått et omfattende forskningssamarbeid mellom forskere ved vårt fakultet og forskere ved sentrale akademiske læresteder i Europa, USA og andre deler av verden. Det er denne internasjonalt anerkjente forskningskompetansen vi nå ønsker å mobilisere bedre innen eget universitet til en tverrfakultær religionssatsning for hele UiO.

I de senere år er spørsmålet om religion og forholdet mellom religionene i et stadig mer sammensatt og flerkulturelt samfunn kommet i sentrum, både innenfor forskning, kultur og samfunn.

Til nå har etikkforskning vært den mest omfattende tverrfakultære satsningen. Denne satsningen vil vi videreføre. I dette dokumentet velger vi derfor først og fremst å fokusere på den nye satsningen om hva religion i det offentlige rom nå innebærer for forskning ved UiO. Vi tror dette vil være et viktig bidrag til UiOs utvikling som forskningsuniversitet samtidig som det vil være et forventet og betydelig bidrag fra UiO til det norske samfunnet. Både for UiO og det norske samfunnet vil et mer samlet akademisk grep på religion være av stor viktighet. Med fremveksten av islam er en "ny" religion kommet inn i det offentlige rom, og Norge har utviklet seg til å bli et stadig mer flerkulturelt og flerreligiøst samfunn. Dette samfunnet er preget av svært ulike levemåter som springer ut av ulik religiøs tro og praksis. Denne nye situasjonen innebærer en utfordring i forholdet til verdsett og normativitet i det norske samfunn. Det teologiske fakultet har gjennom to hundreår bearbeidet kristendommen som offentlig religion. Teologi som fag handler om å "akademisere" og utforske religion i et moderne samfunn. For universitetet og det norske samfunn er det nå både påkrevet og viktig at også den mer mangfoldige religionssituasjonen underlegges en tilsvarende forskning og fortolkning.

Samtidsorientert religionsforskning

En slik tverrfakultær satsning vil ta utgangspunkt i fakultetets forskningsprioriteringer og utdanningsatsning, og er båret oppe både av en samtidsorientert og av en historisk interesse som kritisk og konstruktivt fungerer i forhold til hverandre. Både det historiske og det samtidsorienterte perspektivet vektlegger det samme kritiske blikk på religionen og fastholder en prinsipielt viktig distanse mellom den praktiske religionsutøvelsen og den akademiske utforskningen av den. Det er dette skillet som bør stå helt sentralt i en fremtidig tverrfakultær satsning ved UiO på religion og møtet mellom religionene.

Siden tidlig på 1990-tallet har kristendom, religion og modernitet i det norske samfunn vært et sentralt forskningsområde ved fakultetet. Dette er kommet til uttrykk i flere større forskningsprosjekter, som f.eks. *Det kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til i dag* eller *Religion i Globaliseringsalderen*, der forholdet mellom religion og samfunn, særlig i Sør-Afrika og Latin-Amerika, spilte vesentlig rolle. Fakultetets arbeid med *interreligiøse studier* har også stått sentralt i denne sammenhengen. Her er det utviklet et nasjonalt betydelig samarbeid med religionsforskere ved HF (IKOS) og SV. Deler av denne satsningen

videreføres også gjennom CULCOM der TFs forskere sitter i styringsgruppene og deltar aktivt med egne prosjekter. Flere forskere ved fakultetet er også engasjert i et omfattende arbeid for å utvikle forskning om utviklingen av medborgerskapsteorier med utgangspunkt i et religiøst forankret arbeid for utsatte grupper. I dette prosjektet er forskere fra HF og andre nasjonale og internasjonale miljøer allerede engasjert. Fakultetet er dessuten i ferd med å starte opp et nytt NFR-finansiert prosjekt i *Religionsetetikk* som også åpner for samarbeid med estetikk, filosofi og kunsthistorie-miljøer på HF. Dette prosjektet har både aktuelle og historiske dimensjoner. Det nye professoratet i kvinne- og kjønnteologi har også ført til tverrfakultært samarbeid i forhold til *kjønnsperspektivet i studiet av religion og religionsmøtet*.

En viktig faktor i en fremtidig UiO-satsning på dette området er utviklingen og etableringen av et nytt senter for islamstudier. Dette utredes i øyeblikket i en arbeidsgruppe ledet av prorektor. Organiseringen og lokaliseringen av et slikt senter vil spille en viktig rolle for hvilken profil en satsning på religion og religionsmøte vil få. I kraft av TFs kompetanse i en akademisk/teologisk fortolkning av en levende religion mener vi at en naturlig lokalisering av dette senteret vil være ved vårt fakultet. Men samtidig vil et slikt senter måtte forankres i et bredt tverrfakultært samarbeid, fra HF til SV og JUR (SMR).

Historisk orientert religionsforskning

Forskningen ved TF har tradisjonelt sett et vesentlig tyngdepunkt innen de historiske disipliner. Også disse disiplinene reflekterer samtiden gjennom valg av historisk materiale, problemstillinger og metoder og gjennom den *interessen* som bærer tolkningen. Slik gir også de historiske disiplinene viktige bidrag til forståelsen av vår egen tid. Et historisk perspektiv skaper dessuten en avstand som muliggjør en kritisk etterprøving av de historiske overleveringer og deres gyldighet i dag. På denne måten bidrar den historiske religionsforskningen til den samme "akademiseringen" av religionen som ble nevnt innledningsvis i dette notatet.

De historisk arbeidende fagmiljøene ved TF har vært – og er fortsatt – de mest internasjonalt orienterte ved fakultetet. Fakultetets forskere er involvert i (dels med koordinatoransvar) en rekke internasjonale nettverk, så som *Metamorphoses Resurrection, Taxonomies and Transformative Practices in Early Christianity* (Centre for Advanced Studies 2006/2007), *OTSEM* (nordisk-tysk nettverk for doktorutdanning i Det gamle Testamente, 2004-2008), *Ideology, Cultural Memory and Canonization* (norsk-amerikansk-kinesisk tverrfaglig nettverk 2006 og pågående). Til tross for flere initiativ har TF bare i begrenset grad lyktes i å etablere tilsvarende faglige nettverk innad på UiO. Fakultetet ønsker nå å bringe disse nettverkene og vår internasjonalt anerkjente kompetanse sterkere inn i tverrfakultære forskningssamarbeid ved UiO, og vi vil invitere universitetet og fakultetene til å bidra til at dette kan skje. Bibelvitenskapen ved TF er et viktig faglig potensial for forskningssamarbeid ved UiO, – både på grunn av den sentrale rollen Bibelen har spilt som kultur- og tradisjonsbærer i og utenfor Europa, og på grunn av bibelvitenskapenes betydning som teoretisk og metodisk frontmiljø for humanistisk tekstarbeid.

Det må også nevnes at fakultetet i den seneste tid har tatt et nytt initiativ til utforskningen av reformasjonen og den protestantiske tradisjon som har preget Norge og Nord-Europa kulturelt og religiøst gjennom århundrer, men som i norsk sammenheng har vært gjenstand for altfor lite historisk-kritisk utforskning sett i forhold til den betydningen disse tradisjonene har hatt her i landet. TF ønsker også på fakultetsbasis å satse sterkere på dette i

de kommende årene. Her er samarbeidspartnerne primært utenfor UiO, men samarbeid med ulike miljøer ved HF-fakultetet kan ikke desto mindre spille en viktig rolle i en slik satsing.

En organisert og offensiv UiO-satsing på religionsforskning

TF mener at den tverrfakultære satsningen på religion og religionsmøte som er beskrevet i dette notatet har et betydelig potensial for forskning på tvers av fakultetsgrensene ved UiO der de fleste fakultetene ved universitetet kan involveres. En slik tverrfakultær satsning kan gjerne ta utgangspunkt i de erfaringer som Københavns Universitet har gjort med felles satsing på religionsforskning for alle fakultetene gjennom flere år. Ved Københavns Universitet har denne satsningen vært forankret ved Det teologiske fakultet. Vi mener at Universitetet i Oslo bør bygge på de erfaringer som nå er gjort i København og etablere en tilsvarende satsning. Det avgjørende ved eksempelet fra København er at vårt søsteruniversitet har prioritert denne satsningen på høyeste nivå og fått stor oppmerksomhet for den nasjonalt. Vi tror imidlertid det bør overveies om ikke en organisering tydeligere i linje til ett fakultet og med langt større vekt på tverrfaglig samarbeid om de metodologiske, normative og vitenskapsteoretiske utfordringer som religionsstudiet reiser i dag, kan være en sakssvarende og interessant videreutvikling av en tverrfakultær religionssatsning ved UiO.

Etikkforskning

Etikkforskning har gjennom en årrekke utgjort et felles satsingsområde for forskning ved UiO, og denne satsingen har etter hvert også gitt gode resultater, blant annet i form av en tverrfakultær og internasjonalt orientert forskerutdanning og i form av flere tverrfakultære samarbeidsprosjekter. TF har i denne sammenhengen vært en aktiv deltaker i flere sammenhenger, ikke minst i samarbeid med de helsefaglige miljøene med fokus på utviklingen av medisinsk etikk og allmenn profesjonsetikk for yrkeslivet. Kombinasjonen av prinsipiell filosofisk forankring og en praksisnær tilnærming til den etiske refleksjonen har vært et viktig kjennetegn ved TFs bidrag til arbeidet med etikk.

Fakultetet tar mål av seg til å føre videre sitt engasjement på dette området, og bidra til videre tverrfakultær utvikling av etikkforskningen ved UiO, ikke minst innen området profesjonsetikk. Fakultetets etikkforskning vil dessuten være viktig i et tverrfakultært forskningssamarbeid om religionsmøte i det offentlige rom og de utfordringer det gir for normativitet, verdier og ulike levesett.